

از کردستان عراق تا آن سوی رود ارس

راه‌پیمایی تاریخی ملامصطفی بارزانی

۱۳۲۶

به کوشش مرتضی زربخت

۱۴۲۱۴۲۶

تاریخ معاصر ایران

مجموعه تاریخ معاصر ایران-۵

انتشارات شیرازه کتاب ما

www.ketab.ir

سرشناسه	: زربخت، مرتضی، ۱۳۰۰-، گردآورنده
عنوان و نام پدیدآور	: از کردستان عراق تا آن سوی رود ارس: راه پیمایی تاریخی ملا مصطفی بارزانی، بهار ۱۳۲۶/ به کوشش مرتضی زربخت.
مشخصات	: تهران: شیرازه کتاب ما، ۱۴۰۳.
مشخصات ظاهری	: ۱۶۰ ص. : مصور، عکس؛ ۲۱۵×۲۱۰ س م.
فروست	: مجموعه تاریخ معاصر ایران : ۵.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۸۵۱۴-۱۶-۹
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: نمایه
موضوع	: Barzani, Mustafa م. ۱۹۰۴-، مصطفی،
موضوع	: عراق—تاریخ—۱۹۲۱م.—
موضوع	: Iraq—History—1921
رده بندی کنگره	: DS۷۹/۷: ۲زب ۱۳۹۵
رده بندی دیویی	: ۹۵۶۷۰۴۰۹۲
شماره کتابشناسی ملی	: ۴۳۰۶۴۱۰

از کردستان عراق تا آن سوی رود ارس

راه پیمایی تاریخی ملا مصطفی بارزانی، بهار ۱۳۲۶

به کوشش: مرتضی زربخت

انتشارات: شیرازه کتاب ما

چاپ و صحافی: پردیس دانش

تیراژ: ۳۳۰ نسخه

چاپ سوم: خرداد ۱۴۰۳

حق چاپ و نشر محفوظ است.

تهران، صندوق پستی: ۱۱۱-۱۳۱۴۵

تلفن: ۸۸۹۵۲۲۹۷ - فکس: ۸۸۹۵۱۶۹۱

همراه: ۰۹۳۶۹۵۰۰۱۸۲

سایت: www.shirazehketab.com

فهرست

یادداشت دبیر مجموعه هفت

همراه ملامصطفی ۳

روایت کاظم شاندری از راه‌پیمایی ۳۳

روزشمار راه‌پیمایی ۵۷

بخش دوم

اسناد

گزارش عملیات ۶۵

هیئت تحقیق ۹۳

تصاویر و نمونه اسناد ۱۲۲

نمایه ۱۳۴

نقشه

یادداشت دبیر مجموعه

هرگاه در اشاره به تحولات منطقه‌ای سخن از آن به میان آید که تاریخ کردها در مقام یکی از اقوام کهن ایرانی هیچ‌گاه از تاریخ ایرانزمین جدا نبوده و رخدادهایی چون انضمام بخشهایی از مناطق کردنشین به حوزه حکومتی ترکها و عربها در نیم قرن اخیر نیز هنوز نتوانسته است بر این پیوند و یگانگی ضربه‌ای اساسی وارد آورد، یکی از مهمترین نمونه‌هایی که به ذهن متبادر می‌شود تاریخ تحولات عمده بارزانی است در نیم قرن اخیر. تاریخی که در فراز و نشیب‌هایش با دربر داشتن دوره‌هایی چون نقش مهم بارزانی‌ها در واداشتن عراق به پذیرش قرار داد الجزیره در ۱۹۷۵ و همچنین همراهی آنها با ایران در طول جنگ هشت ساله ایران و عراق هم شاهد همراهی و هم‌پیمانی ایران و بارزانی‌ها بوده و هم با پیش آمد مواردی چون برخوردهای نظامی ایران و بارزانی‌ها در خلال سالهای ۲۶-۱۳۲۴ شمسی شاهد نمونه‌هایی از رویارویی و اختلاف نظر آن دو نیروی اصلی این احساس پیوند و یگانگی در آن است که وجه بروزش فقط به ذکر نمونه‌هایی از این همراهی و هم‌پیمانی محدود نمانده، بارقه‌هایی از آن را حتی در بیان مواردی از رویارویی‌ها نیز می‌توان ملاحظه کرد. و در این زمینه چه نمونه‌ای گویاتر از موضوع اصلی این

کتاب یعنی ماجرای راهپیمایی پرماجرایی ملامصطفی بارزانی و گروهی از همراهانش در حدود غربی ایران در بهار ۱۳۲۶ برای پشت سرگذاشتن قلمرو عراق و پناهندگی به خاک شوروی.

اگر چه تلاش ملامصطفی و همراهان مسلحش برای عبور از قلمرو ایران چیزی نبود جز یک تجاوز آشکار به حدود مرزی کشور و اقدامات نظامی ایران برای جلوگیری از چنین تجاوزی نیز از هر جهت لازم و ضروری بود، ولی توفیق ملامصطفی و همراهانش را در پشت سر گذاشتن مسیری چنین صعب‌العبور و طاقت فرسا، آن هم در عین مقابله باتلاش بازدارنده یک نیروی مجهز و چشمگیر نظامی «شکست» ایران نیز نمی‌توان تعبیر کرد. در واقع کمتر ایرانی‌ای را بتوان سراغ کرد این گزارش را بخوانند و اراکه راسخ بارزانی‌ها را در پشت سرگذاشتن این مسیر دشوار، نستاید.